

Nr B 33*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
förflyttning av Söderbygdens vattendomstol.*

(3:e avd.)

I propositionen nr B 27 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 6 juni 1958, föreslagit riksdagen att medgiva att Söderbygdens vattendomstols kansli från och med dag, som Kungl. Maj:t bestämmer, skall vara förlagt till Växjö.

Utredningen i ärendet återfinnes i det vid propositionen nr 130 till innevarande års förra riksdag fogade statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 14 mars 1958, till vilket utskottet får hänvisa. I det följande lämnas en redogörelse för vad departementschefen anfört i nämnda sammanhang.

Söderbygdens vattendomstol, vars domsområde omfattar de sydöstra och södra delarna av landet från och med Nyköpingsåns vattenområde, har alltsedan den inrättades år 1919 haft sitt kansli förlagt till Stockholm. I detta fall har alltså gjorts ett avsteg från den eljest vedertagna grundsatsen, att en domstol bör vara förlagd inom det område där den har att verka. Med hänsyn till vattendomstolarnas stora domsområden och det speciella sätt på vilket de arbetar torde den angivna grundsatsen icke kunna sägas ha samma betydelse för dessa domstolar som för de allmänna domstolarna. Grundsatsen bör dock tillämpas även i fråga om vattendomstolarna, därest icke särskilda skäl motiverar ett avsteg. Vid den utredning för omprövning av frågan om Söderbygdens vattendomstols förläggning, som nu genom särskilt tillkallad utredningsman verkställts på riksdagens initiativ, har vissa sådana skäl framförts. Till stöd för bibehållande av den nuvarande förläggningssorten har sålunda bl. a. åberopats, att en flyttning skulle kunna försvåra rekryteringen av personal vid domstolen; vidare har pekats på de fördelar, som är förenade med att domstolen har kanslilokalerna gemensamma med den till Stockholm förlagda Österbygdens vattendomstol, samt möjligheterna till nära kontakt med de i Stockholm verksamma myndigheter m. fl. som sysslar med vattenrättsliga frågor. De anförda synpunkterna förtjänar visst beaktande, men de innefattar icke några avgörande skäl för domstolens nuvarande förläggning utom sitt domsområde. Vad särskilt rekryteringsfrågan beträffar torde denna — såsom också bestyrkes av de se-

naste årens erfarenheter från de vattendomstolar som ligger utom Stockholm — icke behöva vålla några svårigheter efter de betydande löneförbättringar som skett för vattendomstolarnas personal.

Den nu verkställda utredningen har därjämte givit vid handen att tyngdpunkten i Söderbygdens vattendomstols verksamhet under senare år varit förlagd till de sydligare delarna av domsområdet. Av de mål, som under åren 1946—1955 anhängiggjorts vid vattendomstolen, har sålunda omkring 40 procent kommit från Småland samt omkring 42 procent från Skåne, Blekinge och den del av Halland, som hänföres under Söderbygdens vattendomstol. Det är troligt, att denna målens geografiska fördelning inom domsområdet i stort sett kommer att bestå under en överskådlig framtid. Detta talar med styrka för en förflyttning av domstolskansliet till lämplig ort inom domstolens eget verksamhetsområde. Tydligt är att en förläggning på välbelägen plats inom domsområdet skulle bringa domstolen i närmare kontakt med de trakter där målen förekommer och, genom att domstolens resor kan ordnas på ett smidigare och billigare sätt, främja möjligheterna att organisera arbetet praktiskt och effektivt.

Såväl principiella som praktiska skäl talar således enligt departementschefens mening för att Söderbygdens vattendomstol bör vara förlagd till ort inom sitt eget domsområde. Till detta resultat har även utredningsmannen liksom det övervägande antalet remissinstanser kommit. Departementschefen anser sig därför böra förorda flyttning av domstolskansliet från Stockholm till ort inom domsområdet.

Utredningsmannens undersökning har lett till förslag om flyttning till endera av städerna Jönköping och Växjö utan bestämt förord för någon av dem. Under remissbehandlingen har därjämte från några håll Malmö föreslagits som ny kansliort. Även förslag om förläggning till Hälsingborg har framkommit.

Malmö och Hälsingborg ligger i det vidsträckta domsområdets periferi, och förläggning till någon av dessa städer skulle ej i full utsträckning tillgodose syftet med en förflyttning från Stockholm. Valet bör därför stå mellan Jönköping och Växjö. Båda dessa städer, som är residensstäder, synes i huvudsak lämpliga som kansliorter för domstolen. Enligt vad som upplysts finns på båda hållen goda utsikter att ordna tillfredsställande kanslilokaler liksom även bostäder för personalen. För Jönköping har bl. a. anförts att denna stad inrymmer Göta hovrätt, som visserligen ej är överinstans för vattendomstolen men som ändå kan ha viss betydelse för denna ur rekryterings- och kontaktsynpunkt. Till förmån för Växjö talar å andra sidan att staden ligger mera centralt än Jönköping inom domsområdet. Växjö är därjämte mera välbeläget i förhållande till de trakter där måltätheten enligt vad utredningen visar är störst; som förut nämnts har tyngdpunkten i domstolens verksamhet visat en tendens till förskjutning söderut. Ur dessa synpunkter innebär en förläggning till Växjö påtagliga fördelar. Arbetsmarknadsstyrelsen och lokaliseringsutredningen rörande statlig verksamhet har ur de synpunkter som dessa organ har att bevaka tillstyrkt förflyttning till

Växjö. Med hänsyn till det anförda har departementschefen kommit till den uppfattningen att Växjö bör givas företräde framför Jönköping och förordar alltså att Växjö väljes såsom ny kansliort för vattendomstolen.

Innan vidare åtgärder för en förflyttning vidtages, torde frågan böra underställas riksdagen för principavgörande. Därest riksdagen ej har någon erinran mot den föreslagna förflyttningen, bör det få ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan lämpliga kanslilokaler anskaffats, bestämma tidpunkt för flyttningen. Denna synes kunna genomföras tidigast under budgetåret 1959/60. Någon medelsanvisning för nästa budgetår erfordras alltså icke för ändamålet.

I samband med flyttningen av vattendomstolens kansli från Stockholm bör domkretsindelningen jämkas. Gotland bör sålunda med hänsyn till trafikförbindelserna icke vidare hänföras till Söderbygdens vattendomstol utan läggas under Österbygdens vattendomstol. Även viss jämkning av den norra gränsen av Söderbygdens vattendomstols område torde få övervägas. Närmare ställningstagande härtill behöver dock ej ske i detta sammanhang.

Utskottet. Den nuvarande förläggningen av kansliet för Söderbygdens vattendomstol till Stockholm innebär ett avsteg från den eljest vedertagna grundsatsen, att en domstol bör vara förlagd inom det område där den har att verka. Den utredning av frågan om vattendomstolens förläggning, som nu verkstälts på riksdagens initiativ, har givit vid handen att tyngdpunkten i domstolens verksamhet under senare år varit förlagd till de sydligare delarna av domsområdet. Såväl principiella som praktiska skäl talar sålunda, som departementschefen funnit, för att domstolen bör vara förlagd till ort inom sitt eget domsområde och då närmast till de sydligare delarna härav.

Utskottet är även ense med departementschefen att valet i fråga om lämplig kansliort bör stå mellan Jönköping och Växjö. Efter vägande av skälen för och emot de båda alternativen har utskottet, som särskilt beaktat att såväl arbetsmarknadsstyrelsen som lokaliseringsutredningen tillstyrkt förflyttning till Växjö, stannat för att i likhet med departementschefen förorda Växjö som kansliort.

Då en förflyttning till Växjö synes kunna genomföras tidigast under budgetåret 1959/60, torde det, såsom departementschefen föreslagit, få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma den närmare tidpunkten för flyttningen.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva att Söderbygdens vattendomstols kansli från och med dag, som Kungl. Maj:t bestämmer, skall vara förlagt till Växjö.

Stockholm den 8 juli 1958

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Näsström, Gillström, Ohlon, Gustaf Andersson, Ivar Johansson, Einar Persson, Birger Andersson, Thun, Pålsson, Holmqvist, Sundelin, Rikard Svensson, Söderberg, Ragnar Bergh och Jacobsson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Pettersson i Degerfors, Malmborg, Thapper, Rubbestad, Jansson i Kalix, Persson i Växjö, Ståhl, Gustafsson i Stockholm, Svensson i Stenkyrka, Karlsson i Olofström, fröken Elmén, fröken Karlsson och herr Heckscher.